

**Handläggare**  
Tove Heder  
Telefon: 08-50814367**Till**  
Enskede-Årsta-Vantörs  
stadsdelsnämnd  
2025-06-12

## Skrivelse om LVM

Svar på skrivelse från (L)

### Förvaltningens förslag till beslut

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

### Sammanfattning

Stadsdelsförvaltningen mottog den 20 mars 2025 en skrivelse från Peter Backlund och Nadin Fakhro, båda (L), om tillämpningen av lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM). Författarna lyfter oro för att beslut om LVM tillämpas för sällan, vilket de menar kan leda till att individer får vård för sent och ställer frågor om rutiner, förändringar över tid och samverkan till förvaltningen.

Stadsdelsförvaltningen svarar att det finns tydliga rutiner för hantering av LVM med veckovisa uppföljningar och egenkontroller. Antalet LVM-anmälningar har ökat, men fler får stöd genom frivilliga insatser. Samverkan med vårdinstitutioner fungerar generellt bra, men det finns utmaningar vid externa placeringar som kan fördröja rehabilitering.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

### Bakgrund

Stadsdelsförvaltningen mottog den 20 mars 2025 en skrivelse från Peter Backlund och Nadin Fakhro, båda (L).

### Ärendet

I skrivelsen lyfter författarna frågan om tillämpningen av lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, LVM. Skrivelsen pekar på att lagstiftarens ursprungliga intention med LVM var att möjliggöra vård och rehabilitering för personer med allvarligt missbruk, även utan den enskildes samtycke. Vidare uttrycker författarna en oro över att nuvarande praxis ofta innebär att beslut om LVM dröjer, vilket kan leda till att individer är i mycket dåligt skick när de väl bereds plats på vårdinstitution. Det framförs även att detta i vissa fall kan få livshotande konsekvenser.

Mot denna bakgrund ställer författarna följande frågor om rutiner, förändringar över tid och samverkan till stadsdelsförvaltningen:

1. Hur ser rutinerna i stadsdelen ut vad gäller användandet av LVM?
2. Har det skett någon förändring över tid gällande när socialtjänsten tar beslut om LVM?
3. Hur fungerar samverkan med vårdinstitutioner när LVM används, samt utslussningen?

### **Ärendets beredning**

Ärendet har beretts inom Avdelning individ och familj.

### **Förvaltningens synpunkter och förslag**

Nedan presenteras stadsdelsförvaltningens svar på frågorna i skrivelsen:

#### ***1. Hur ser rutinerna i stadsdelen ut vad gäller användandet av LVM?***

I Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning finns en tydlig struktur för hantering av ärenden som kan aktualisera tvångsvård enligt LVM. Varje inkommande anmälan enligt 6 § LVM dokumenteras och följs upp i en särskild LVM-pärm som går igenom vid veckovisa möten där ansvarig chef och medarbetare deltar. Till stöd för detta arbete används en checklista som säkerställer att nödvändiga moment dokumenteras och att ärendet hanteras skyndsamt.

Checklistan innehåller bland annat uppgifter om datum för inkommen anmälan, uppgiftslämnare, ansvarig socialsekreterare, eventuella hemmavarande barn samt om orosanmälan har gjorts till enheten för barn och unga. I de fall kontakt hunnit upprättas med den enskilde som anmälan avser dokumenteras dennes inställning till frivillig vård.

Vidare dokumenteras alltid en bedömning av huruvida beslut om omedelbart omhändertagande enligt 13 § LVM fattas eller ej, liksom beslut om att inleda eller avsluta en utredning enligt 7 § LVM, samt eventuellt beslut om ansökan om LVM-vård.

Syftet med rutinen är att säkerställa rättssäkerhet, kontinuitet och att alla relevanta åtgärder vidtas i tid. Månadsvisa egenkontroller genomförs för att säkerställa att rutinen följs. Inga avvikelser har uppdagats vare sig föregående år eller under årets första månader.

#### ***2. Har det skett någon förändring över tid gällande när socialtjänsten tar beslut om LVM?***

Det har inte skett några större förändringar i hur stadsdelsförvaltningens socialtjänst tillämpat LVM-lagstiftningen över tid, däremot visar tillgänglig statistik på olika utvecklingstendenser.

Antalet LVM-anmälningar har ökat markant mellan 2019 och 2024. Samtidigt har antalet aktuella missbruksärenden legat relativt stabilt under perioden, med endast en mindre ökning på 2 procent mellan 2023 och 2024. Antalet externa placeringar har varierat men minskat med 5 procent jämfört med föregående år, och vård dygnen har minskat med 11 procent under samma period. Även genomsnittlig placeringstid har minskat något. En tydlig utveckling är också att fler individer får stöd i öppenvård i egen regi – en ökning med 15 procent mellan 2019 och 2024. Dessa förändringar beror troligtvis på att stadsdelsförvaltningen, genom ett aktivt och uppsökande arbetssätt samt god tillgång till öppenvård och individuellt anpassade boendeformer, ofta lyckas motivera individer till frivilliga insatser. Fokus ligger på att så tidigt som möjligt kunna erbjuda den enskilde individuellt utformade och lokalt förankrade vårdformer som den enskilde samtycker till på frivillig grund.

Stadsdelsförvaltningen har även förstärkt arbetet i komplexa ärenden. Bland annat genom att införa särskilda samverkansmöten med regionen kring individer med samsjuklighet, vilket förbättrat samverkan med psykiatri. Detta har möjliggjort att enskilda kan genomföra psykiatriska behandlingar och utredningar i ett tidigare skede, även under placeringstiden. Stadsdelsförvaltningen startade även upp en ny boendeform, *Boende med förstärkt stöd (BFS)*, under 2024 som riktar sig till personer med samsjuklighet, vilket ökar förutsättningarna för målgruppen att ta emot frivilliga insatser lokalt, samtidigt som deras övriga vårdkontakter kan upprätthållas.

### ***3. Hur fungerar samverkan med vårdinstitutioner när LVM används, samt utslussningen?***

Stadsdelsförvaltningens erfarenhet är att samverkan med vårdinstitutioner varierar. I de fall individer placeras utanför Stockholm, exempelvis på institutioner inom Statens institutionsstyrelse (SiS), uppstår ofta svårigheter i samordningen med vården. Det förekommer att psykiatrisk utredning och behandling uteblir under placeringen, trots upprepade samordnade individuella planer (SIP). I flera fall har behandlingsinsatser kunnat påbörjas först efter att individen återvänt till stadsdelen.

Denna problematik riskerar att fördröja rehabiliteringen och ökar risken för återfall direkt efter avslutad placering. Stadsdelsförvaltningen anser att en tätare och mer strukturerad samverkan mellan socialtjänst och vårdgivare är avgörande för att

förbättra kontinuiteten i vården, särskilt under och efter tvångsvård enligt LVM.

Stadsdelsförvaltningen arbetar därför aktivt med strukturerad planering av eftervård i enlighet med 30 § LVM utifrån en processkarta, med målet att insatser ska vara på plats vid utskrivning från vård.

Planeringen initieras redan under pågående LVM-vård i samverkan med relevanta aktörer såsom SiS, hälso- och sjukvård, andra myndigheter och civilsamhället. Den enskilde involveras genomgående och erbjuds stöd att formulera sina önskemål. SIP- eller samverkansmöten genomförs normalt 2–3 månader in i vårdtiden, med uppföljning cirka 5 månader in. Inför utskrivning ska den enskilde ha en tydlig plan med inbokade tider och insatser, vilket skapar förutsättningar för kontinuitet. Samverkan fortsätter så länge det finns behov och samtycke. Denna process är ett led i att säkerställa att personer som vårdats enligt LVM får ett långsiktigt stöd i sin återhämtning och etablering i samhället.

### Jämställdhetsanalys

Män är överrepresenterade inom missbruks- och beroendevården, vilket speglas i såväl stadens som stadsdelsförvaltningens statistik. Under 2024 utgjorde män 70 procent av de nya utredningarna i Enskede-Årsta-Vantör. Samtidigt visar forskning och stadens riktlinjer att kvinnor med missbruk ofta har mer komplexa behov, med samsjuklighet, våldsutsatthet och social utsatthet som vanliga inslag.

Trots att 64 LVM-anmälningar avsåg kvinnor har endast en kvinna varit aktuell för LVM-vård under året, vilket tyder på att frivilliga insatser haft god effekt. Det är viktigt att säkerställa att dessa insatser är anpassade för kvinnors särskilda behov, särskilt vid våldsutsatthet.

Stadsdelsförvaltningens arbete med förstärkta stödformer och samverkan med psykiatri bidrar till en mer jämställd vård. Fortsatt utveckling krävs för att alla ska få likvärdigt stöd, oavsett kön.

### Barnrättsperspektiv

Att beakta barnrättsperspektivet är avgörande för att säkerställa att barnets bästa blir en integrerad del av beslutsfattandet. Detta är särskilt viktigt då vuxna med missbruksproblematik ofta är föräldrar till minderåriga barn, vilka därmed påverkas av vård- och stödinsatser som ges till deras vårdnadshavare.

Under året har stadsdelsförvaltningen förstärkt arbetet inom området genom internutbildningar och införande av en gemensam barnchecklista. En kontroll av samtliga utredningar där det finns

barn visar att barnperspektivet numera är tydligt belyst i 100 procent av ärendena. Genom utbildning och tydliga rutiner för att inkludera barnperspektivet i alla ärenden säkerställs att inga barn diskrimineras och att deras behov synliggörs i beslut. Detta arbete främjar barns rätt till utveckling och trygghet, både på kort och lång sikt.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Anders Carstorp  
Stadsdelsdirektör  
Enskede-Årsta-Vantörs  
stadsdelsförvaltning

Veronica Starck  
Avdelningschef  
Enskede-Årsta-Vantörs  
stadsdelsförvaltning

### **Bilaga**

Skrivelse om LVM

## **Attesterat av**

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

<b>Namn</b>	<b>Datum</b>
Anders Carstorp, Stadsdelsdirektör	2025-05-27
Veronica Starck, Avdelningschef	2025-05-27